

20 okt 2025 -10:04

België moet zijn arbeidsmarkts- en opleidingsbeleid aanpassen om de klimaattransitie te doen slagen en de kansen ervan te benutten

De klimaattransitie biedt tal van werkgelegenheidskansen en maakt de weg vrij voor een vernieuwde arbeidsmarkt. België moet zich daar echter wel op voorbereiden. Een nieuwe studie van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu roept op tot een grondige herziening van het opleidings- en werkgelegenheidsbeleid in België, om te anticiperen op de behoeften van een arbeidsmarkt in volle verandering.

Om de klimaatverandering aan te pakken, streven België en de Europese Unie naar klimaatneutraliteit tegen 2050 – een ambitieus doel dat tal van kansen biedt, maar dat ook onze economie en arbeidsmarkt grondig zal veranderen. Vandaag echter vormen arbeidstekorten in sleutelsectoren en het gebrek aan aangepaste opleidingen een rem op zowel de concurrentiekracht van bedrijven als op de groene transitie.

Het probleem is bekend: in het kader van het Europees Semester heeft de Europese Commissie België al herhaaldelijk aanbevolen om arbeidstekorten in transitiesectoren en de mismatch tussen de gevraagde en aangeboden vaardigheden aan te pakken. Tegelijkertijd zouden meer volwassenen moeten deelnemen aan bij- en omscholing en zullen werkzoekenden begeleiding nodig hebben om de jobkansen van de transitie te kunnen benutten.

Om de behoeften beter in kaart te brengen en beleidsbeslissingen te ondersteunen, publiceert de Dienst Klimaatverandering van de FOD Volksgezondheid deze maandag een nieuwe studie over de impact van de klimaattransitie op werkgelegenheid, vaardigheden en opleiding in België.

Er zal geen klimaattransitie zijn zonder een transitie van werk en opleiding

Het rapport, uitgevoerd door Climact en IDEA Consult, analyseert de evolutie van de arbeidsvraag in zeven sectoren: transport, gezondheidszorg, landbouw en voedingsindustrie, circulaire economie, onderzoek en ontwikkeling, onderwijs en de bouwsector. Deze sectoren vertegenwoordigen samen een groot deel van de Belgische werkgelegenheid en economische waarde, en worden sterk beïnvloed door de klimaattransitie. Voor elk van deze sectoren hebben de onderzoekers geanalyseerd welke impact de klimaattransitie zal hebben op de arbeidsvraag en de opleidingsnoden, onder meer op basis van workshops en gesprekken met vertegenwoordigers uit de sectoren.

Hun conclusie is duidelijk: de ingrijpende veranderingen die zich voltrekken, vereisen snelle actie om de toekomstige personeelsbehoeften en de bijhorende opleidingsnoden aan te pakken. Het is immers enkel door de huidige kloof tussen de arbeidsmarkt en de opleiding van werkzoekenden te dichten dat ons land de kansen die de klimaattransitie met zich meebrengt, kan grijpen. Samenwerking en coördinatie tussen federale en regionale overheden, publieke diensten, sociale partners, sectorfondsen en onderwijsinstellingen is daarbij essentieel.

De studie brengt drie belangrijke kernboodschappen naar voren:

1. De klimaattransitie biedt kansen voor kwaliteitsvolle tewerkstelling.

Tegen 2050 wordt een (beperkte) netto jobgroei verwacht, met belangrijke verschuivingen tussen en binnen sectoren.

2. Om deze kansen te benutten, is een betere identificatie van toekomstige arbeids- en opleidingsbehoeften nodig, evenals een versterking van de jobkwaliteit en de aantrekkelijkheid van klimaatgerelateerde beroepen.
3. Een nauwere afstemming tussen arbeidsmarkt en onderwijs is essentieel. Daarom moeten de beroepscompetentieprofielen en opleidingen meer rekening houden met de klimaattransitie.

De arbeidsmarkt in een België in transitie: ontwikkelingen per sector

- Transport: tegen 2050 kunnen we tot een verdubbeling verwachten van de vraag naar openbaar vervoerbestuurders, een sterke groei voor fietskoeriers en fietsmechaniekers, maar een daling in de vraag naar vrachtwagenchauffeurs en automechaniekers. Betere arbeidsvoorwaarden, omscholing en korte, praktische opleidingen zijn cruciaal om voldoende arbeidskrachten in deze sector te garanderen.
- Gezondheidszorg: veranderingen in de arbeidsvraag als gevolg van de transitie zullen beperkt zijn, maar om de sector te decarboniseren zijn preventie en circulaire praktijken cruciaal. In de opleiding van zorgverleners en in het voortgezet medisch onderwijs moet hier meer focus op komen te liggen.
- Landbouw en voeding: tegen 2050 kan deze sector aanzienlijk groeien, met een potentiële stijging van 50 000 tot 100 000 jobs afhankelijk van het transitiescenario. Agro-ecologische praktijken en veranderingen in voedingspatronen kunnen samen tienduizenden extra jobs creëren. Een succesvolle transitie voor deze sector vereist echter een langetermijnvisie met eerlijke lonen en prijzen, toegang tot landbouwgrond. Technische begeleiding rond omschakeling en diversificatie en samenwerking via coöperaties kan landbouwers hierin ondersteunen.
- Bouw: De bouwsector zal in de toekomst een belangrijke bron van tewerkstelling zijn, maar kampt vandaag al met grote arbeidstekorten. Tegen 2050 zullen er tot 130 000 extra jobs nodig zijn voor klimaatrenovaties, waarvan 59 000 in de bouwsector zelf en 79 000 in de toeleveringsketen. Opleidingen moeten dringend worden aangepast om nieuwe renovatievaardigheden integreren.
- Circulaire economie: tegen 2050 verwachten we een verdere groei van circulaire jobs, vooral in hergebruik en reparatie. Arbeidsvoorwaarden zullen echter moeten verbeteren om voldoende mensen aan te trekken. Daarnaast is er nood aan de ontwikkeling van sectorspecifieke curricula voor de circulaire economie.
- Onderzoek & ontwikkeling: het is niet mogelijk om het aantal jobs dat verband houdt met klimaatgerelateerde O&O precies te bepalen, maar in het algemeen wordt een toename verwacht van zowel technologische, humane als sociale onderzoekers. De sector ligt in concurrentie met andere sectoren wat betreft het aantrekken van STEM-profielen waarvan er sowieso al een tekort is.
- Onderwijs: het huidige personeelstekort in de sector vormt ook een knelpunt voor de transitie. Tegelijkertijd zullen leerkrachten en opleiders bijgeschoold moeten worden in duurzaamheid en klimaat.

Aanbevelingen moeten snel in de praktijk worden omgezet

Dit rapport toont aan dat de klimaattransitie verschuivingen op de arbeidsmarkt en in het opleidingsaanbod vereist. Het aanpassen van curricula en het omscholen van werknemers gebeurt echter niet van vandaag op morgen. Daarom formuleert het rapport een aantal dringende aanbevelingen:

- Overheden moeten het onderwijs en de arbeidsmarkt de kans geven hun rol in de klimaattransitie op te nemen, door duidelijke plannen en strategieën voor de transitie op te stellen.
- Opleidingsinstellingen moeten de arbeidsmarktnoden voor de klimaattransitie snel integreren in hun opleidingsprogramma's en zo niet alleen de noden van vandaag maar ook voor de komende jaren/decennia omvatten.
- Ook werkgevers en sectorfondsen hebben een rol te spelen. Zij moeten de nood aan groene vaardigheden beter in de verf zetten zodat beroepsprofielen en opleidingscurricula ontwikkeld kunnen worden die aansluiten bij de transitie. Ook moeten ze de uitdagingen en belangen van nieuwe jobs beter vertegenwoordigen in de bestaande structuren zodat nieuwe vaardigheden sneller geïntegreerd kunnen worden in opleidingen.
- Ten slotte, moeten onderwijsinstellingen vakken over de klimaattransitie structureel integreren in het Belgische onderwijsaanbod om zo de bewustmaking te vergroten en de opportuniteiten van de klimaattransitie beter bekend te maken.

Meer informatie:

De publicatie *"The sectoral impacts of the climate transition - focus on employment, skills and training"* kan [hier](#) worden geraadpleegd.

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
Galileelaan 5 bus 2
1210 Brussel
België
+32 2 524 97 97
<http://www.health.belgium.be>

Annelies Wynant
Woordvoester (NL)
+32 2 524 97 38
+32 485 73 44 05
annelies.wynant@health.fgov.be

Justine Cerise
Woordvoester (FR)
+32 (0)499 27 40 30
+32 (0)2 524 99 13
justine.cerise@health.fgov.be

Vinciane Charlier
Woordvoester (FR)
+32 (0)2 524 99 21
+32 (0)475 93 92 71
vinciane.charlier@health.fgov.be